

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 Din, za 1/2 leta
90 Din, za 1/4 leta 45 Din,
mesečno 15 Din; za ino-
zemstvo: 210 Din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

Casopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravljanje
je v Ljubljani v Gregorči-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošt. hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak torek, če-
trtek in soboto

Liubliana, torek 29. septembra 1936

Cena posamezni
številki Din 1'50

K devaluaciji franka

Še večji dogodek, kakor je bila devaluacija funta, ki smo ga mi tako vzgledno prezrli, je devaluacija franka, ki ga je sedaj sklenila francoska vlada. Kajti devaluacija franka je bila sklenjena po predhodnem sporazumu z ameriško in angleško vlado, da je zvezana z mednarodnim dogovorom, ki bo nujno vplival na vse valute in kakor moremo pričakovati v ugodnem smislu. Kajti s tem sporazumom naj se začne postopna stabilizacija vseh valut, ki je pogoj za boljšanju svetovne trgovine. Dosledno temu tudi vse tri velesile, ki so sklenile novi valutni sporazum, poudarjajo, da bodo delale na to, da se polagoma odpravijo tudi vse uvozne in devizne omejitve. Napoveduje se torej nova doba za vso svetovno trgovino, kar bo nujno povečalo blagostanje v vseh državah. Žrtve, ki bi bile z devaluacijo franka in drugih valut potrebne, bi se torej na drugi strani tudi izplačale.

S sporazumom, ki ga je predhodno sklenila francoska vlada z ameriško in londonsko, pa ni dala devaluaciji franka le močne moralne opore, temveč se je tudi učinkovito zavarovala pred vsakim presenečenjem. Odločnost, s katero je ameriški fin. minister Morgenthau napravil konec sovjetski ataki na funt, daje o tem nad vse prepričujoč dokaz, ki je tudi potrjen v skupni izjavi vseh treh vlad (pariške, londonske in washingtonske), da ne bodo dopuščale nobenih motenj v novi valutni ureditvi. Francoska vlada ima pri svoji valutni reformi krit hrbet in to daje njeni reformi tudi zunanji znak gotovega uspeha.

Francoska vlada pa se je potrudila, da da svoji valutni reformi tudi na znotraj ono moralno oporo, ki jo tako velike reforme nujno potrebujejo. Svoj načrt bo predložila parlamentu, da on dokončno sklene, če se naj devaluacija franka izvede ali ne. Najvišje zakonodajno telo naj odloči, ne pa vlada sama, da bo potem odločitev tudi formalno odločitev vsega naroda.

Blumova vlada je imela dosti razlogov, da s to svojo reformo ne bi šla pred parlament, zlasti še, ker nikakor ni zagotovljeno, da bo parlament njen predlog tudi odobril. Kajti ne sme se pozabiti, da so komunistični poslanci, ki so del vladne večine, doslehi pri zadnjih volitvah svoj velik uspeh tudi zato, ker so z vso odločnostjo zagotavljali, da ne bodo dopustili nobene deflacije in nobenega razvrednotenja. Na drugi strani pa ima tudi konservativni tabor polno vzrokov, da ne olajšuje socialistični vladi situacije in da izkoristi njen sedanji težavni položaj. Če končno še upoštevamo, da nima francoski parlament te slabe navade nekaterih drugih parlamentov, da je le glasovalni aparat, ki potrjuje, kar se sklone od strankarskih šefov, temveč da se v parlamentu samem ustvarja tudi nova situacija, potem je treba šteti Blumu tem bolj v zaslugo, da je prepustil odločitev parlamentu in da se ni poslužil onega nedemokratskega recepta s pooblastilnim zakonom. Sedanja druginja, ki postaja v Franciji iz dneva v dan ostrejša in ki se bo zaradi devaluacije verjetno še poostrela, je bila dovolj vabljava, da bi se devalva-

cija izvedla brez verjetnega boja v parlamentu.

Ni seveda trenutno še mogoče z vso gotovostjo reči, kako se bo devaluacija franka za Francijo končala. Na vsak način pa je gotovo to, da more Francija z razvrednotenim frankom doseči večji izvoz. Povečanje izvoza pa pomeni tudi povečanje kupne moči prebivalstva, kar mora ugodno vplivati tako na zunanjo kot na notranjo trgovino. Poleg tega je z devaluacijo franka napravljen konec negotovosti, ki je ovirala vse fran-

cosko gospodarsko življenje. Podjetniki sedaj vedo, pri čem da so, morejo zato tudi zopet kalkulirati in tvegati nove investicije. A tudi beg zlata iz Francije bo sedaj ustavljen, kajti kadar je frank prilagoden funtu in dolarju, tedaj se beg zlata tudi več ne izplača. Znakov je torej mnogo, ki govore v prilog devaluacije, katere uspeh pa bo zagotovljen le, če bo mogla francoska vlada uničiti ono nezaupanje, ki vlada danes v Franciji. Ta kriza nezaupanja je še vedno največja nevarnost in od rešitve

te krize je odvisen tudi popoln upih devaluacije.

Kakšne posledice bo imela devaluacija franka za nas, ni še mogoče reči, ker manjka še vsaka izjava naših odločilnih ljudi. Pač pa moremo upati, da nas devaluacija franka ne bo tako zelo nepripravljeno zadela ko svoječasa devaluacija funta in bomo znali novi situaciji na mednarodnem valutnem trgu prilagoditi tudi mi svoje ukrepe. Kmalu se bo tudi pokazalo, če je bilo naše upanje pravilno.

en funt je 4'86 dolarja, dočim je dosedaj notiral en funt je 5'03 dolarja.

Odmevi v drugih državah

Kakor hitro je bil sklenjen sporazum med francosko, angleško in ameriško vlado o devaluaciji franka, je bil tudi uspeh francoskega valutnega ukrepa zagotovljen. Saj so vse te tri države denarno tako silno nadmočne vsem drugim, da tem ne preostaja nič drugega, kakor da se prilagode doseženemu sporazumu.

V začetku so nekatere države zlatega bloka še kolebale in tako je izjavila nizozemska vlada po sprejemu vesti o devaluaciji franka, da nima vzroka tej devaluaciji slediti in da ostane njena valuta neizpremenjena. Toda kmalu nato je izšla druga izjava vlade, da bo nizozemski goldinar razvrednoten. — Ni sicer še povedano, v kakšnem obsegu, splošno pa se sodi, da za 30 odstotkov. Obenem je prepovedala izvoz zlata in odredila, da so borze v ponedeljek in torek zaprte.

Tudi Švica je že sklenila, da bo prilagodila švicarski frank novi veljavi francoskega franka. Prvotno se je nameravalo devalvirati švicarski frank v višini 33 odstotkov, vendar pa se je meščanskim krogom posrečilo, znižati ta odstotek na 25 do 30 odstotkov. Končna odločitev o tem pa še ni padla.

V Italiji so bili zaradi devaluacije franka zelo presenečeni in italijanski listi ne prikrivajo svojega nezadovoljstva nad tem presenečenjem. Izjavljajo, da bi morala biti Italija kot članica bloka na vsak način o nameravanem razvrednotenju franka predhodno obveščena. Ne govore pa še italijanski listi o tem, če bo Italija sledila primeru Francije ali ne, čeprav je skoraj izključeno, da bi se lira mogla držati na sedanji višini. To tem manj, ker je po svoji kupni sili že davno razvrednotena, kar je le naravna posledica inflacije, ki jo je morala Italija zaradi etiopske vojne izvesti, čeprav v prikriti obliki. Italijanski tisk se deloma tudi boji, da se skrivajo za razvrednotenjem politični cilji treh zapadnih demokratskih velesil.

V Berlinu je imel Hitler obširna posvetovanja z dr. Schachtom. Splošno se misli, da se niti marka ne bo mogla odtegniti vplivu francoske devaluacije. Ni pa niti izključeno, da bo služila devaluacija berlinski vladi kot dobrodošel izgovor, da izvede devaluacijo marke, ki so jo mnogi že ponovno predlagali.

Tudi o nujnosti devaluacije drugih valut, zlasti poljske, govore listi. — Češkoslovaški ministrski predsednik dr. Hodža je podal daljšo izjavo, v kateri naglašja, da je Češkoslovaška svojo valuto že preje devalvirala in da so njeni gospodarski stiki s Francijo takšne narave, da se ji ni bati nobenih neprijetnih posledic, zlasti še, ker kaže češkoslovaško gospodarstvo nedvomno tendenco navzgor.

Na vsak način je jasno, da se vplivu med Francijo, Anglijo in Ameriko sklenjenega sporazuma ne bo mogla odtegniti niti ena država.

Tudi sovjetska Rusija namerava devalvirati rubelj in ga prilagoditi franku. V Moskvi so z devaluacijo in zlasti z valutnim sporazumom Anglije, Francije in Amerike zadovoljni, ker je kontrola svetovnega kredita zopet v rokah demokratskih režimov.

Devaluacija francoskega franka

na podlagi sporazuma z Anglijo in Ameriko

Francoski ministrski svet je sklenil v noči na soboto po večurnem posvetovanju in potem ko je dosegel pristanek londonske in washingtonske vlade, da predloži parlamentu zakon o razvrednotenju franka.

Zlata vsebina franka se bo znižala od 65'5 na 49 do 43 miligramov, kar pomeni znižanje vrednosti franka za 25 do 33 odstotkov, to je za eno četrtino do ene tretjine. Finančni minister si je s tem pridržal pravico, da v zadnjem hipu določi dokončno višino devaluacije. Podobno je postopal tudi Poincare pred osmimi leti, ko je stabiliziral frank in enako pravico si je pridržal tudi Roosevelt ob devaluaciji dolarja. — Vrednost francoskega franka bi se s to devaluacijo znižala v relaciji z angl. funtom na 97 do 105 frankov, v relaciji z ameriškim dolarjem pa na 20 do 22 frankov.

O vzrokih, da je prišlo do devaluacije franka je izjavil francoski finančni minister Auriol med drugim naslednje:

Posrečilo se je doseči one pogoje, ki jih je francoska vlada vedno označevala kot zadostno opravičilo za razvrednotenje franka. To je predvsem prilagoditev francoske valute na druge glavne svetovne valute v okviru posebnega sporazuma. Neposreden povod za devaluacijo pa so dale vedno večje gospodarske težave, ki so se zlasti pojavljale v naslednjih dejstvih: rastoča kriza zaupanja, vedno večji odtok zlata ter težave državne blagajne za bližnji ultimo. Vse to je vlado prisililo, da se je odločila k nujnim ukrepom. Šele nato so bila pogajanja z Ameriko in Anglijo zaključena in na podlagi z obema državama doseženega sporazuma dobiva francoska devaluacija pomen nove mednarodne valutne uredbe.

Devaluacija franka pa se ni izvršila po svoječasnem angleškem primeru, ker se frank ne odloči od zlate veljave, temveč se njegov odnos do zlata določi samo na novi podlagi. Da se zavaruje vlada pred vsakim presenečenjem, si je vlada z ustanovitvijo izravnalnega fonda v višini 10 milijard frankov priskrbela dovolj močno orožje za potrebne intervencije.

Glede gospodarskega pomena devaluacije je treba upoštevati dva momenta: mednarodni in notranje-francoski.

Sporazum Anglije, Amerike in Francije o devaluaciji franka še ne pomeni nove mednarodne valutne stabilizacije, pač pa je predstopnja k njej. Najvažnejša je pri tem izjava, da se ne bo dopustila

nobena motnja v sporazumu določenega razmerja med temi tremi valutami, kar pomeni dejanski valutni mir med temi tremi državami in jamstvo, da francoska valuta ne bo povod za nove denarne akcije v anglosaških državah. Istočasno pa se vabijo tudi vse druge države, da se priključijo novo inavgurirani politiki valutnega ravnovesja. Tako daje novi sporazum možnost, da pridemo do svetovne stabilizacije valut.

V notranjem okviru Francije pa bodo seveda učinki nove devaluacije franka odvisne od splošne francoske gospodarske politike.

Za prehodno dobo je določena stroga kontrola bank, začasna zadržitev borz in bank ter bo zaplenjeno vse zlato, toda na podlagi starega tečaja franka. Ta ukrep bo sicer dvorezen, ker bo z njim mogoče zadeti samo male kapitaliste, ne pa velikih. Predvideno je posebno obdačenje valutnih dobičkov pri pridobitvi tujih vrednostnih papirjev. Ne bo pa prepovedan izvoz zlata, pač pa bo Francoska banka oproščena dolžnosti, da izplača bankovce v zlato.

Indeksne plače

Za prehodno dobo bo francoska vlada izdala nadalje celo vrsto zakonskih odredb, da prepreči škodljive posledice devaluacije za francosko gospodarstvo. Za male rentnike in upokojenke bodo dovolje-

Sporazum treh denarnih velesil prvi korak k mednarodni stabilizaciji valut

Sporazum pariške vlade z londonsko in washingtonsko je bil dosežen po tromesečnih pogajanjih. O doseženem sporazumu so objavile vse tri vlade enako glasečo se izjavo. Tako angleška ko ameriška vlada sta imeli pred očmi predvsem blagostanje svojih držav, prav tako kakor tudi francoska vlada. Njih namera pa je, da še dosledno nadaljujejo politiko čim večjega uravnovešenja na mednarodnem valutnem trgu ter da preprečijo vsak poskus to ravnovesje uničiti. Zato izjavljajo vse tri vlade, da bodo uporabile vsa sredstva, ki so jim na razpolago, da onemogočijo vsak poskus ogrožanja novega valutnega reda. Potrebna posvetovanja med vsemi tremi vladami so v ta namen zagotovljena. V izjavi se poudarja nadalje, da se polaga največja važnost na to, da se postopoma vse omejitve glede kontingentov in prostega deviznega prometa odpravijo. Končno se iz-

reka v izjavi želja, da bi na tej podlagi prišlo do sodelovanja tudi z drugimi državami. Zlasti pa se pričakuje, da ne bo nobena država poskusila, da bi se okoristila iz valute, ki se ni pravilno urejena. Vse tri vlade se bodo potrudile, da onemogočijo bolj stabilne gospodarske odnose med državami.

Iz poluradnega angleškega komuniqueja, ki je bil v soboto objavljen, sledi, da pomeni sporazum Washingtona in Londona s Parizom gentlemen agreement, čegar glavni cilj je, da ne bo niti London funta niti Washington dolarja razvrednotil s katerokoli akcijo, ki bi se mogla smatrati kot ukrep proti devaluaciji franka. — Funt ostaja svobodna deviza, ki ni vezana ne na zlato ne na katero drugo devizo.

Kakor se poroča, bo imel sporazum to posledico, da ostane dolar na sedanji višini, to je ena unča zlata je 35 dolarjev, Anglija pa bi vzdrževala pariteto funta na bazi

Najbrže pa se bo tudi Italija pridružila novemu valutnemu sporazumu ter prilagodila tečaj lire njeni dejanski vrednosti.

Ali bomo res zaslužili dve milijardi

V naših listih je bila vest, da bo imela devalvacija franka za nas samo ugodne posledice. (Mi smo sploh v zadnjem času v vseh stvarih kar zagrizeni optimisti.) Predvsem bo naš izvoz zaradi splošnega zboljšanja svetovne trgovine narastel, profitirali bomo pa tudi zato, ker dolgujemo Franciji nekaj nad 6 milijard din in se bo zaradi devalvacije franka ta dolg znižal za eno tretjino, da bomo torej profitirali dve milijardi din. — Glede zboljšanja našega izvoza dajejo v resnici izboljšani izgledi svetovne trgovine upanje na večji uspeh. To pa je, če bomo tudi znali pravočasno storiti vse, kar bo v ta namen potrebno. To pa na vse zadnje še ni 100odstotno gotovo.

Kar se tiče onih 2 milijard, ki da jih bomo kar avtomatično zaslužili, pa bo treba še nekaj počakati, ker razvoj, ki je nastal zaradi devalvacije, še dolgo ni zaključen. Sploh je zelo nevarno računati z dobičkom, ki je šele v načrtu in mnogo bolje je, da se najprej začne delati za uresničenje načrta, ne pa da se le sanjari o dobičku.

Finančni minister Letica o devalvaciji

Zagrebski listi so objavili izjavo finančnega ministra Letice o posledicah devalvacije franka za naš dinar. G. Letica je dejal:

Glede devalvacije fr. franka ostaja dinar intakten. Tudi devalvaciji nizozemskega goldinarja in švicarskega franka nanj ne boste vplivali. Do neke mere bi te devalvacije mogle vplivati na interese naših izvoznikov. Ker pa so naši trgovinski odnosi s temi državami relativno neznatni, sem mnenja, da tudi od te strani ni pričakovati znatnejše škode za naše gospodarstvo. Pričakovati moremo, da bodo ti valutni ukrepi blagodejno vplivali na splošne mednarodne gospodarske odnose in tudi od naših finančnih odnosov s prizadetimi državami moremo pričakovati kake koristi.

Krugerjeve delnice se bodo prodale za desetino vrednosti

»Jugoslovenski Kurir« poroča, da je dobil iz New Yorka vest, da je tamošnje sodišče odobrilo, da se prodajajo Krugerjeve obveznice v partijah po 50.000 kosov, da bi se dala s tem prilika tudi manjšim bankirjem in drugim zasebnikom, da jih kupijo.

Naš dolg znaša 22 milijonov nominalnih dolarjev, sodišče pa je dovolilo, da se more prodati, če se najdejo kupci, za 2.100.000 dolarjev. To je za približno za eno desetino. Prodaja bi bila v decembru tega leta.

Kakor znano, je to posojilo, ki nam ga je dal Kruger v zameno za monopol vžgalic in za katerega jamči naša uprava monopola. To posojilo ni bilo nikdar izdano, temveč je ostalo v Krugerjevih blagajnah.

Ze leta 1932. je bil našim odločilnim činiteljem predložen predlog, da se te delnice v nominalnem znesku 22 milijonov dolarjev prodajo. Zahtevalo se je takrat 20 do 25 odstotkov nominalne vrednosti. Naša vlada pa niti tega zneska ne bi morala plačati v devizah, temveč v blagu. Amerikanci bi namreč za ves znesek izvozili blago, kar bi pomenilo efektivnih 44 do 5 milijonov dolarjev. Te ponudbe pa naša vlada ni sprejela. Če je vest iz New Yorka resnična, potem bi se sedaj prodale te obveznice za polovico ceneje, kakor pa so bile ponujene pred 4 leti.

Milijonsko podjetje „Ta-Ta“

plača le začasno 1740 din davka

»Trgovačke Novine« objavljajo na uvodnem mestu faksimile potrdila beogradske finančne direkcije, odseka za neposredne davke z vsemi žigi in podpisi, da se je »tvrđka« Ta-Ta, deln. družba za proizvodnjo, konfekcioniranje in trgovino raznih trgovinskih predmetov iz Beograda začasno obremenila z davkom za I. 1936. po vložnem kapitalu enega milijona din in za čas od 318 dni z din 1740— (tisoč sedem sto štiri-deset).«

K temu potrdilo dostavljajo »Trgovačke Novine« naslednji dostavek:

Gornje uradno potrdilo jasno govori, zakaj naši trgovci zahtevajo izpremembo našega sedanjega davčnega sistema, zakaj nastopajo proti veleblagovnicam in zakaj poudarjajo, da baš nacionalni interesi zahtevajo, da se z nujnimi ukrepi prepreči prodiranje nezajeljenega velikega kapitala, ki ubija naš nacionalno zavedni srednji stan.

Zakonska določila o družbenem davku predvidevajo, da plačajo delniške družbe na ime davčne akontacije največ 2 odstotka vložnega kapitala. Veleblagovnica »Ta-Ta« kot delniška družba je prijavila 1 milijon vložnega kapitala in zato se za čas 318 dni ta kapital obremeni začasno z davkom v višini 1740 din. V resnici pa ni veleblagovnica »Ta-Ta« samo en obrat, temveč je to sedem obratov. Samo ena samostojna trgovina pa bi bila po veljavnem davčnem sistemu začasno obremenjena z znatno večjim davkom ka-

kor »Ta-Ta«. Dejali smo ena: toda sedem? ... Ali je torej upravičena naša zahteva, da se tudi delniške družbe sorazmerno obremenjujejo kakor se obremenjujejo samostojne trgovine? Poleg tega sledi iz poročila komisije, ki je bila sestavljena po naredbi ministra za trgovino in industrijo II. štev. 18376/Y z dne 4. maja 1936, da ima veleblagovnica »Ta-Ta« blaga v vrednosti 4 milijone din (točka 10 komisijskega poročila), osnovna glavica d. d. »Ta-Ta«, namenjena obratu pa znaša 6 milijonov din (točka 11 komisijskega poročila) ... A na vse to se začasno obremenjuje z davkom v višini 1740 din.

Kdo tu izgublja? Na prvem mestu državna blagajna. To pomeni, da tpe naši nacionalni interesi, ki bi se morali v vsakem primeru zaščititi, v tem primeru pa tudi sprejembo davčnega sistema.

Velekapital se okorišča s takšnim davčnim sistemom ter lahko ustanovi velike veleblagovnice ter more brez ozira na to, da nudi v svojih prodajalnicah odjemalcem takšno blago, ki kljub tako razkričani cenenosti niti približno ne ustreza, uničiti naše nacionalne trgovce in jim onemogočiti, da ostanejo samostojni ter da materialno pripravljeno v potrebnem trenutku branijo svojo domovino kot zadovoljni državljani naše države.

Ali bodo mar njihova mesta na vseh pozicijah za obrambo zavzeli »Ta-Ta« in podobne anonimne delniške družbe? ...

Ne da ne bi verjeli, temveč izrečno pravimo: Ne!

Poročilo komisije trgovinskega ministrstva o veleblagovnici „Ta-Ta“

1. Obrat se nahaja v Beogradu na vogalu Knez Mihajlove ulice in Obiličevega venca. Iz Kneza Mihajlova ulice ima dvokrakna vrata, tri velike in ob vratih dve majhni izlozbi. Na samem vogalu je velika izlozba, na strani ob Obiličevem vencu pa osem velikih in sedem majhnih izlozbi ter ena vrata, ki so v zvezi s skladiščem v suterenu in ki se uporabljajo za vnašanje blaga.

2. Velike in majhne izlozbe so večinoma izpolnjene z blagom ene vrste; tako na primer je izlozba z nogavicami, z igračami, ženskim bluzami, porcelanskim blagom itd.

3. Lokali obrata obstoje iz: a) suterena, v katerem je nameščeno

blago v tako velikih količinah, da že zaradi tega napravlja vtis blaga, razvrščenega po strokah. S pomočjo liftov ter svetlobnih znakov so ti prostori v zvezi z drugimi oddelki obrata; b) parterja in I. nadstropja, v katerih se prodaja blago. Vsi ti prostori imajo skupno površino 1.178 kv. metrov.

4. V oddelkih za prodajo je blago razporejeno po določenem načrtu (ki zavisi po izjavi zastopnikov d. d. »Ta-Ta« od sezone), deloma pa tudi po vrstah: tako je blago razmeščeno v parterju na 13 in v I. nadstropju pa 8 pultih. Vsak pult ima svojo višoko številko, eno ali več blagaj, označene cene, posebne signale, s katerimi

Volilni imeniki za zbornične volitve razgrnjeni

Za volilni okraj Ljubljana II. t. j. ljubljanske okolice brez sodnega okraja Vrhnika so volilni imeniki za volitev svetnikov trgovinskega, obrtnega in gostinskega odseka razgrnjeni v prostorih krajevnega volilnega odbora II. v Trgovskem domu, Gregorčičeva 27 in pri posameznih združenjih. — Vsak pripadnik zbornice sme v času od 29. septembra do 13. oktobra vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. do 6. ure razgrnjene imenike pregledati in prepisati. — Reklamacije zoper volilne imenike se morajo vlagati pismeno pri krajevnem volilnem odboru v Trgovskem domu ali pa pri glavnem volilnem odboru Beethovnova 10. Reklamacijski rok začne dne 29. septembra in poteče dne 13. oktobra. Vse vloge so takse proste.

»Vstajenje kmetskega kredita«

Beogradska »Samoupravac«, glavni organ JRZ, piše na uvodnem mestu v svoji številki z dne 24. septembra med drugim naslednje:

»Če je uredba o kmetskih dolgovi z dne 18. aprila 1932 bila samo polovičarska odredba in samo legaliziranje dejanskega stanja (da se od nikogar ne sme s sibo nič izterjati, če ta človek nima nič, da bi terjatev plačal). — Ta uredba je bila nagrobni kamen kmetskemu kreditu. Zato je treba razumeti uredbu, ki jo izda vlada dr. Stojadinovića o razdolžitvi kmeta predvsem kot razbijanje te nagrobne plošče, brez česar se Jugoslavija kot agrarna dežela ne bi mogla v svojem kulturnem, gospodarskem in demokratičnem napredovanju niti premakniti. Ta uredba pomeni vstajenje svobodnega gospodarskega prometa v državi, ker osvobaja gospodarsko vas in jo priključuje na naš kul-

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snaki obleke, klobuke itd. Škrobi in svetilolika srca, vratnike in manšete. Pere, suši, moga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6, Solenburova ul. 8.

Telefon št. 22-72.

je v zvezi z nadzornim osebjem obrata ter štiri do osem prodajalk, ki istočasno tudi kasirajo denar od prodanih predmetov.

5. V podjetju je zaposlenih 285 oseb, od katerih odpada na trgovsko osebje 247, ostanek pa na pisarniške in druge nameščence.

6. Pristojnost vseh pripadnikov trgovskega osebja ni ista, niti se ne razteza na ves delokrog podjetja. Razlikujejo se: nameščenci v skladišču, prodajalci, nadzorniki, ki poleg tega skrbijo tudi za premoženjsko varnost obiskovalcev. Nadalje so nameščeni še posebni višji nadzorniki, ki nadzorujejo celotno delo v obratu ter delovodja tvrđke, ki je nastavljen v smislu obrtnega zakona s pristojnostjo, določeno v razglasu o protokolaciji tvrđke.

7. Ustrojstvo podjetja pomeni višjo stopnjo komercialno-tehnične organizacije. Ta višja stopnja se ne kaže samo v razdelitvi dela, temveč tudi v tem, da so cene določene in za vsak predmet vidno označene, da je vstop v prodajalne prostore dovoljen brez obveznosti nakupa, da je nastavljen pikolo, ki daje obiskovalcem informacije (n. pr. o tem, da je kajenje prepovedano, kje se prodajajo posamezni predmeti itd.), da za časa prodajanja igra radio in da je v radnji buffet.

8. Podjetje trguje z blagom sedmih strok, ki se v glavnem nabavljajo direktno pri proizvoznikih.

9. Z ozirom na množino obiskovalcev se more sklepati, da je množina in izkupiček prometa v dinarjih vsak dan zelo velik in da daleč prekaša vrednost prometa navadnih obratov oziroma trgovin, ki nimajo značaja veleblagovnic. Na ta sklep navaja tudi to, da so zastopniki »Ta-Ta« d. d. sklicujoč se na poslovno tajnost, odklonili, da bi dali o tem komisiji podrobnejše podatke.

10. Vrednost blaga, s katerim podjetje razpolaga, znaša 4 milijone dinarjev, od katerega je po izjavi zastopnikov firme, tri četrtine nameščeno v skladišču, ena četrtina pa v lokalu.

11. Osnovna glavica d. d. »Ta-Ta«, namenjena obratovanju podjetja, znaša 6 milijonov dinarjev.

K temu poročilu komisije pač ni potreben noben komentar. — Zlasti ne, če se upošteva še potrdilo finančne direkcije v Beogradu o davku, ki je bil veleblagovnici »Ta-Ta« začasno odmerjen.

turni in gospodarski razmah, da bi bil ta razmah in nacionalni pollet tem močnejši.

Kar zavidamo »Samoupravi« na tem izredno in nenavadno lepem optimizmu.

Gospodarska organizacija Turčije

Turški minister narodnega gospodarstva je izjavil dopisniku nekega gospodarskega lista, da bo vlada v najkrajšem času začela izvajati drugi petletni načrt. Finančna politika Turčije temelji na načelu uravnoveženja proračuna, stabilne valute, ugodne trgovinske bilance in uravnovešene plačilne bilance. Kapaciteta nacionalne proizvodnje raste iz dneva v dan, prav tako pa tudi kupna moč Turčije. Turčija hoče več proizvajati, da bi mogla tudi več kupovati. Turčija hoče postaviti nove industrije ter modernizirati svojo agrarno proizvodnjo.

Dokazano je, da se je Turčiji načrtno gospodarstvo dobro obneslo, zakaj bi moralo biti ravno nam v škodo, če ne moremo razumeti.

Politične vesti

V Pištjanah je bilo pod predsedstvom Hlinke veliko zborovanje Slovkov, na katerem so se z velikim poudarkom naglasile naslednje zahteve Slovkov. Slovaki so brezpogojno za skupno državo s Čehi, zahtevajo pa svojo popolno avtonomijo, ker so Slovaki samosvoji narod. Zato mora dobiti Slovaška svoj avtonomni deželni svet in posebno ministrstvo za slovaške zadeve. To ostro poudarjanje slovaških zahtev ni rodilo v Pragi ugodnega odmeva, še bolj neugodno pa je bila sprejeta slovaška zahteva, da Českoslovaška odpove svoj pakt s sovjetsko Rusijo.

Glavni tajnik čl. agrarne stranke poslanec Filka, ki je steber čl. vladne koalicije, je imel v klubu poslancev svoje stranke govor, v katerem je poudarjal, da je treba imeti tudi program za revizijo zunanje politične koncepcije. Javno mnenje srednjih slojev je proti temu, da bi bila Českoslovaška vrata za vpad boljševizma. Narodu treba povedati resnico. Demokracija se ne sme istovetiti s socializmom. Če kdo z Nemcem govori, zato še ni nacionalno mladen. Českoslovaška ne sme postati niti instrument Nemčije niti instrument Rusije.

Angleški zunanji minister Eden je imel na skupščini Zveze narodov velik govor, v katerem je predlagal, da se za dvig avtoritete Zveze narodov sklene naslednje: Pakt o Zvezi narodov naj se čisto loči od mirovniških pogodb. Sklice naj se gospodarska konferenca, ki naj pravično razdeli surovine med vse narode. (Vprašanje kolonij pa bi ostalo seveda nedotaknjeno.) Vse države naj sklenejo razorožitevno pogodbo, še pred tem pa naj se ustvari moralna podlaga za razorožitev držav.

Odmeh Ednovega govora je bil zlasti močan na Českoslovaškem. Listi poudarjajo, da dokazuje njegov govor, kako skuša ustrediti Nemcem. Zato pravi, da se mora pakt o Zvezi narodov ločiti od mirovniških pogodb in da gre le za varnost mej na zapadu. Tudi gladki sprejem nemško-avstrijskega sporazuma to dokazuje. Vse to bo ohrabilo vse revizioniste in za Českoslovaško ne preostaja nič drugega, kakor da se ne zanaša ne na zapad in ne vzhod, ker bo madjarski revizionizem ustavila samo Mala antante.

Ker Italija kljub sprejemu predloga verifikacijskega odbora in pripustitvi etiopske delegacije na ženevsko skupščino, ni izstopila iz Zveze narodov, delajo sedaj vse velesile na to, da omogočijo Italiji zopet povratek v Zenevo. Izvolitev italijanskega delegata za podpredsednika skupščine je bil prvi korak za to, drugi pa naj bi se izvršil v novembru, ko bi se sklicalo izredno zasedanje Zveze narodov. Na tem zasedanju se etiopska delegacija ne bi več pripoznala, mesto nje pa bi se sprejel v članstvo Zveze narodov Egipt.

Pritožba madridske vlade proti tajni pomoči Nemčije, Italije in Portugalske španskim nacionalistom je bila odstavljena z dnevnega reda zasedanja Zveze narodov, ker je Portugalski obljubila, da bo vstopila v odbor za nadzorovanje španske nevtiralnosti. V Madridu so bili zaradi tega koraka Zveze narodov zelo razočarani.

Zastopniki južno-ameriških držav v Zenevi so sklenili, da pretrgajo stike z madridsko vlado in da priznajo vlado nacionalistov v Burgosu. Če bi Zveza narodov vztrajala na svojem stališču in smatrala kot zastopnico španije madridsko vlado, bodo vse izstopile iz Zveze narodov.

Nacionalistične čete so prodrle do Toleda in skozi vrata Visacra in Cambroma prodrli v mesto ter osvojili v Alcazarju oblegane kadete. Vse radijske postaje, ki so v rokah nacionalistov, so po sprejemu te vesti, pretrgale oddajo ter nato sporočile vest z vzklikom: Živela Španija!

Angleški listi poročajo, da sta Nemčija in Italija v zadnjem času poslale nacionalistom 50 novih letal in da je zaradi tega nastala premoč nacionalistov v letalstvu.

Českoslovaški odpravnik poslov v Berlinu je obiskal podtajnika v zunanjem ministrstvu Dickkopfa ter mu izročil protest Českoslovaške vlade zaradi nekih govorov na shodu v Nürnbergu, zlasti onih, ki so govorili, da je Českoslovaška uvedla s sovjetskim paktom komunizem v Evropo. Podoben protest je podal ustno tudi romunski poslanik.

V Moskvi so bile velike delavske demonstracije za intervencijo sovjetske Rusije v Španiji, ker da tudi Nemčija podpira španske nacionaliste.

Denarstvo

Teden na beograjski borzi

Tečaji državnih papirjev so pretekli teden na beograjski borzi nekoliko popustili, toda ne vseh in le neznatno. Nazadoval je 7% Blair, in sicer od 73 na 72'50, dočim se je v začetku leta še gladko prodajal po tečaju 76. Precej močno pa je nazadoval tečaj delnice Privilegirane agrarne banke, ki so padle od 241'50 na 230. Po vsej verjetnosti je padec v zvezi z novo uredbo o kmetijski razdolžitvi. Nasprotno pa so delnice Narodne banke doživle velik skok in napredovale od 6000 na 6500 din, Tudi ta skok se spravlja v zvezi z novo uredbo o razdolžitvi kmeta. Druge obveznosti in delnice so ostale skoraj neizpremenjene. Vojna škoda je proti koncu tedna belozila 886'75, za 0'25 manj ko v začetku tedna. Se vedno se govori, da bo pripustitev novih papirjev na borzo povzročila nazadovanje tečajev ter se v dokaz navaja tečaj 7% Blaira, ki da je nazadoval samo zbog tega, ker so se prepustile na borzo tudi one obveznice, ki doslej niso bile pripuščene.

Ves promet na borzi je znašal 4'78 milijona din in se je s tem zopet približal normalnemu obsegu. Največ prometa je bilo v vojni škodi, in sicer za 1'9 milijona dinarjev.

Na devizni borzi se je okreplil tečaj marke za 38 penov. Uvozniki so zato začeli kupovati termiske marke. Ves promet na devizni borzi je znašal 26 milijona din, proti 31'1 milijona din v prejšnjem tednu. Največ kupčij je bilo v Londonu (za 13 milijonov), nato pa slede: Berlin za 7'4, Dunaj s 3'3 in Budapešta z 0'7 milijona din.

Na svobodnem deviznem trgu je še nadalje nazadoval francoski frank, ki se je prodajal že po 303'5, dočim je notiral v prvi polovici leta povprečno 334 din. Tudi švicarski frank je nekoliko nazadoval in bil po 15. Tečaj funta je ostal neizpremenjen in znašal 234 din. Tudi tečaj ameriškega dolarja je ostal neizpremenjen na 46'05.

Preprečena sovjetska ataka proti funtu

Ameriški zakladni minister Morgenthau je izjavil, da je sovjetska Rusija poskušala na njujorški borzi potisniti navzdol tečaj funta. Ameriška vlada pa je to namero preprečila in nakupila en milijon funtov, ki se jih ponujali sovjetski agenti »za vsako oenco. Morgenthau je bil zaradi te atake sovjetov silno nejevoljen in poudaril, da je bilo v ameriško-angleško-francoskem sporazumu naglašeno, da streme vse tri države za splošno stabilizacijo valut in da so bile vse države povabljene, da se temu prizadevajo pridružijo. Zato je bil tem bolj presenečen, ko je izvedel, da se skuša s sovjetske strani potlačiti tečaj funta. Natančne preiskave so ugotovile, da je dala nalog za prodajo funtov ruska državna banka. Je to prvi primer, ko skuša zunanja sila na deviznem trgu Amerike umetno vplivati na tečaje. Upa, da se ta primer ne bo več ponovil.

Glede valutnega dogovora s Parizom in Londonom je dejal Morgenthau, da so se vodila pred sklenitvijo sporazuma tedne dolga pogajanja in da so strokovnjaki še v zadnjem trenutku ure dolgo razpravljali o tem sporazumu. Prepričan je, da je bil s tem sporazumom dosežen velik korak za dosego svetovnega miru. Mednarodna stabilnost valut je nujno potrebna podlaga za dosego trajnega miru in gospodarskega procveta.

Pelikan terpentinovo milo za namakanje perila pa Radost peric

Delnice Priv. agrarne banke padajo še nadalje ter so se v Beogradu prodajale že po 190 do 195 dinarjev.

Ponarejene lire po 2, 5 in 10 lir krožijo v zadnjem času po Julijski Benečiji. Lire so zelo dobro ponarejene, da se le s težavo ločijo od pravih. Vsi, ki prejemajo lire iz Italije, naj bodo zato zelo previdni.

Po zadnjem izkazu o stanju naših kliringov se je saldo grško-jugoslovanskih bonov v prometu znižal za 0,3 na 42,5 milijona drham, saldo blokiranih terjatev pri Grški banki pa za 0,7 na 37,5 milijona din.

Odliv zlata iz Francoske banke je trajal ves september, da se je njena zlata podloga znižala že na 50 milijard, kar je za več ko 30

Trgovec izpolni dolžnost, če naroči prvih in pomaga plasirati

milijard niže, kakor je znašala maksimalna zlata podloga Francoske banke.

Bivši argentinski finančni minister dr. Hucjo je izjavil, da ni izključeno, da bo Argentina odpravila devizni režim, če se posreči konverzija argentinskih dolgov, za katero se pogaja sedaj argentinska vlada.

Na atenski borzi so se dvignili tečaji vrednostnih papirjev od srede avgusta za 20 odstotkov.

Novo 3 odstotno londonsko posojilo v višini 10 milijonov funtov, čegar emisijski tečaj je bil določen na 99, je bilo v petih minutah v celoti podpisano.

Deficit v sovjetskem državnem proračunu znaša doslej po polj-

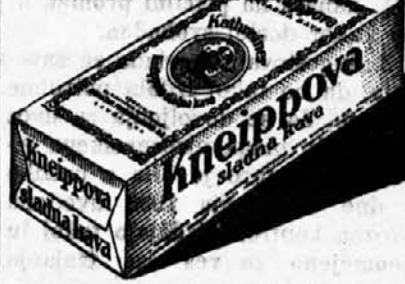
Uvajali pa bodo z izdatno reklamo Dolničar & Richter LJUBLJANA

skih vesteh okoli 300 milijonov rubljev.

Kakovost odločuje!

Po malenkostni porabi vidite takoj, koliko več Vam zaleže in koliko Vam zato prihrani dobra

Kneippova sladna kava

milijonov zlatih mark. Do konca junija pa je že dosegel vsoto 31 milijonov zl. mark. Kljub temu pa je Nemčija sedaj izjavila, da dopušča tudi večji naš izvoz, če istočasno tudi mi povečamo svoj uvoz iz Nemčije.

Končno je treba omeniti še vprašanje tečaja marke. Nemci žele, da bi bil tečaj marke pri nas višji, kar bi ustrezalo tudi našim izvoznikom. Zato so hoteli, da se določi tečaj marke na 14'5 do 15 din. Kljub temu pa so nazadnje pristali, da se formira tečaj marke na svobodnem trgu.

O novi trgovinski pogodbi z Italijo

poročajo s Sušaka naslednje:

Besedilo nove pogodbe še ni znano. Govori se pa, da bo razmerje med jugoslovanskim izvozom in italijanskim uvozom ko 100 : 110. Italija ko tudi Jugoslavija bosta uvedli izvozne in uvozne premije. Tečaj lire za obračunavanje bo baje določen 25'5 lire = 100 din. Jugoslovanski les se bo izvozil na podlagi pogodbe v protivrednosti 40 milijonov lir. Jugoslavija bo naročila večje število avtomobilov in traktorjev iz Fiatovih zavodov. V ta namen se bo baje tudi znižala jugoslovanska uvozna carina na avtomobile. Plus 10 % iz jugoslovanskega uvoza naj bi se uporabila za plačilo jugoslovanskih terjatev.

Ker je bila v soboto pogodba z Italijo že podpisana, ne razumemo, zakaj ni bila objavljena. Ni ravno v korist našemu gospodarstvu, da morajo naši gospodarski ljudje naravnost loviti vesti, da vedo, pri čem da so.

Iz Beograda pa se poroča, da bo razmerje med našim izvozom in italijanskim uvozom ko 1 : 1. Novi tečaj lire bo določen na 29'50 lir za 100 Din ali 3'98 din za 1 liro.

Trgovinska pogodba bo veljala 6 mesecev in bo stopila v veljavo dne 11. oktobra.

Dobave - licitacije

Dne 30. septembra bo v pisarni inženjerije štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za napravo električne instalacije v V. objektu, dne 2. oktobra v IV. objektu in dne 3. oktobra v II. objektu kasarne Vojvode Mišiča v Ljubljani. Dne 15. oktobra bo v istem oddelku ofertna licitacija za dozdavo šupe in popravo XIV objekta v vojašnici kralja Aleksandra I. v Ljubljani.

Dne 1. okt. bo v pisarni Uprave dravske stalne vojsne bolnice v Ljubljani ofertna licitacija za dobavo telečjega mesa, jogurta, kislega in sladkega mleka za dnevne potrebe vojske bolnice v Ljubljani.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Sirite »Trgovski list«!

Stara pesem o bližini meje

A od česa naj Slovenija živi, če izgubi še industrijo

Beograjski »Privredni pregled« je objavil članek o naši industriji, v katerem pravi med drugim tudi to-le: »Kakor je znano, se nahaja večina naših tekstilnih tvornic v Sloveniji, a to je v bližini meje, kar nikakor ni v interesu naše državne obrambe.«

Vidi se torej, da ona stara in tisočkrat izmleta fraza o nedopustnosti tvornic na meji, še vedno nekaterim ne gre iz glave in da bi se vedno radi operirali s tem argumentom proti slovenskim tvornicam. Nemoč, ki se na narodno obrambo pač malo bolje razumejo ko ti naši zagovorniki stare fraze, prav nič ne moti, da imajo svoje glavne tvornice za orožje skoraj na meji, a tudi druge države nimajo zaradi bližine svojih tvornic ob meji nobenih skrbi. Le tam doli v Beogradu so v večnih skrbeh zaradi te bližine! In to danes v dobi letalstva, ko je par sto kilometrov več ali manj daljave čisto brez pomena, ko morejo letala prav tako porušiti tvornico ob meji, ko tisto, ki je par sto kilometrov od meje. Še bolj značilno pa je, da je nevarna samo bližina na naši zapadni meji, da pa ni nobene nevarnosti za tvornice, ki so n. pr. ob albanski ali bolgarski meji, kakor da ob teh mejah še nikoli ni bilo nobene vojne in kakor da nikdar ne bi moglo biti nobene nove!

Zato treba že enkrat gospodom, ki se upajo s to staro in premleto frazo na dan, povedati odkrito in odločno, da mi Slovenci v to njihovo skrb za našo državno obrambo že davno več ne verujemo. Ta argumentacija z interesi državne obrambe je le figovo pero za ona znana prizadevanja, da se spravi vse tja dol v južne kraje in da bi morala vsa država pomagati, da bi oni kmetijske tako obdarjeni kraji postali še industrijsko bogati.

Ni tem gospodom z neutolažljivim apetitom zadosti, da so tam nastala industrijska mesta, o katerih nekoč že sanjati niso smeli, oni bi hoteli vse, kar imajo še druge pokrajine, pa čeprav od tega zavisi njih eksistenca. Kragujevac, Kraljevo, Leskovac itd. ves silni razmah teh krajev, za kar mora prispevati vse država, jim ni zadosti. Še velesejem mora v Beograd, še tekstilne tvornice morajo tja, še železarne itd. Seveda pa ne iz egoističnih želj, temveč le v svetem strahu za našo državno obrambo! Gospodje, niktar ne bodite tako naivni, da bi še kdo verjel vašemu svetemu strahu.

Toda še drugo in mnogo težje vprašanje je treba postaviti tem gospodom. Če bi se n. pr. res

zgodilo to, da bi bila vsa slovenska industrija demontirana in se preselila tja doli na jug in vzhod, kaj pa bi potem dobila Slovenija v nadomestilo? Celo gospodom v Beogradu je znano, da je Slovenija agrarno pasivna dežela, in ne pridela toliko kolikor potrebuje za prehrano. Če torej Slovenija industrije ne bi imela, od česa pa naj živi? Na to vprašanje naj odgovore tisti dični »Jugoslovanci«, ki bi hoteli demontirati slovensko industrijo.

Ali naj morda agrarno pasivna Slovenija, oropana svoje industrije, živi od trgovine in obrta? Saj še celo sedaj, ki industrija dela, ni v vsej državi nič ene pokrajine, v kateri bi trgovina in obrt tako katastrofalno propadala ko v Sloveniji. Ko drugod poročajo o povečanju števila trgovin in obrtnih delavnic, pa javlja mala Slovenija vsako leto padee trgovin in obrtniških delavnic za 2000 obratov.

Ali pa naj živi Slovenija od tujškega prometa? Največje letovišče Slovenije je Bled, a še ni dolgo, ko so bila na dražbi prodana podjetja in zemljišča največjega podjetnika! Kaj pa se sploh stori za tujski promet v Sloveniji? Ali se mar grade avtomobilske ceste? Ali se gradi železnica k

morju? Ali se morda ne vozijo motorni vlaki že na mnogih pragah, samo na slovenskih ne, kjer bi bila njih rentabilnost največja?

Od česa naj torej živi Slovenija? Z vsa odločnostjo moramo reči, da odrekamo tistim, ki bi hoteli Sloveniji odvzeti še industrije, vsako pravico, da govore o državni obrambi! Če ti gospodje ne vedo, da je gospodarsko močno in zadovoljno ljudstvo najmočnejša obramba države, potem naj o njej tudi ne govore, ker očitno vsega vprašanja narodne obrambe nič ne razumejo. Če jim je pa vseeno, ali Slovenija živi ali pa gospodarsko propada, potem naj tudi molče, ker so v tem primeru dokazali, da niso nobeni Jugoslovani, ker nimajo za življenjske potrebe Slovenije, ki je bila vedno zvesta Jugoslaviji, niti najmanjšega srca. Za takšne Jugoslovane pa se mi prav lepo zahvaljujemo! Takšni, ki vidijo pred seboj samo svoje interese, so pa na škodo vsej Jugoslaviji.

Ne oziraj se na državne obrambe, temveč samo grad egoizem se skriva za ono frazo, da industrija ne sme biti na meji. To bodi povedano z vsem poudarkom in zato se naj ta profitarška fraza tudi že enkrat nehaj!

Naši trgovinski odnošaji z Nemčijo

Naš izvoz v Nemčijo v avgustu in septembru

Nekateri naši izvozniki so vznemirjeni, ker je začela Nemčija v zadnjem času delati težkoče našemu izvozu in ne daje več toliko uvoznih dovoljenj kakor preje. Ti izvozniki pravijo nadalje, da ustavlja Nemčija uvoz enega našega predmeta za drugim. Tako najprej uvoz živine, potem perutnine in uzadnje jaje. Vendar pa priznavajo ti izvozniki, da je glede jaje položaj sedaj vendar nekoliko ugodnejši.

Te pritožbe naših izvoznikov so deloma v resnici utemeljene, vendar pa je treba tudi upoštevati vzroke, ki so povzročili sedanje stanje. V avgustu je Nemčija uvozila našega blaga tako mnogo, kakor dosedaj še nikdar. Vplačila v kliring še nikdar niso bila tako visoka ko v avgustu in v resnici se že nekaj mesecev nihče več ne pritožuje nad kliringom.

A tudi mi uvažamo iz Nemčije mnogo več blaga ko preje. Če odštejemo baker, ki ga Nemčiji dobavljamo le proti plačilu v devizah, je bila naša trgovinska bilanca z Nemčijo v prvih 8 mesecih letošnjega leta pasivna za približno

100 milijonov din. Pričakovati pa je, da se bo do konca leta ta pasivnost še povečala na 150 do 200 milijonov dinarjev.

V zadnjih mesecih smo zmanjšali saldo naših kliringovskih terjatev proti Nemčiji za 11 do 12 milijonov mark. Ostalo je le še malo teh terjatev, ker je okoli 6 milijonov mark rezerviranih za Zenico. Te marke ima Narodna banka že v svoji blagajni.

Ze preje se je moglo pričakovati, da Nemčija letos ne bo potrebovala toliko prešičev ko prejšnja leta. Nemci uvažajo danes predvsem govejo živino, ker hočejo dvigniti lastno živinorejo, ki je lani nazadovala, ker je bilo v Nemčiji zaradi deževnega vremena premalo krme. Dostikrat pa je Nemčija primorana, da prevzame živino tudi iz drugih držav, kakor iz Bolgarske in Romunije in zato ne more vzeti pri nas istih količin ko navadno.

Pa še nekaj je treba upoštevati. Nemčija je že izjavila, da ne bo dopustila, da bi bil naš izvoz letos večji kakor pa je bil leta 1935. — Znašati bi torej smel največ 61

Zunanja trgovina

Besedilo trgovinskega sporazuma z Nizozemsko

V soboto je bila podpisana nova trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Nizozemsko. Pogodba se glasi:

Trgovinski sporazum med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Nizozemsko se

1. nanaša na plačilni promet, ki bo kakor doslej svoboden.

2. Jugoslovanska vlada se zavezuje, da bo takoj izdala potrebne ukrepe, da se dovoljenja za uvoz in plačilo blaga nizozemskega izvora, za katero je bila z uredbo z dne 12. junija 1936 uvedena uvozna kontrola, izdajajo takoj in neomejeno za ves čas trajanja tega sporazuma.

3. točka se nanaša na uvoz cvetlic in stebel ko tudi sira iz Nizozemske.

4. Pogodbeni stranki skleneta, da se ustanovi mešana komisija, ki naj pazi na pravilno izvajanje tega sporazuma in ki naj najde sredstva za povečanje trgovinske izmenjave med obema državama. Sklepe komisije morata odobriti obe vladi.

Ta sporazum stopi v veljavo dne 1. oktobra 1936. V veljavi ostane leto dni ter se more na podlagi predhodnega sporazuma podaljšati za določeno dobo. Sporazum pa se more odpovedati tudi pred preje navedenim rokom v odpovednem roku enega meseca v primeru, če bi v tem času nastopile bistvene izpremembe v plačilnem sistemu pogodbenih strank ali v splošnih pogojih za izmenjavo blaga med njima.

V zvezi s tem sporazumom nam je zagotovljen kontingent poleg 2000 ton oljnatih pogač tudi kontingent 8000 ton cianamida.

Seznam predmetov, ki bi mogli v prvi vrsti priti v poštev za zunanjo trgovino med državami Male antante, bo v kratkem objavljen.

Romunija bo dobavila Jugoslaviji 40.000 ton rafinirane nafte, kakor poroča romunski tehnik »Economist«. Prvotna namera, da bi Jugoslavija nabavila v Romuniji samo surovo nafto in jo potem v lastnih rafinerijah v Jugoslaviji očistila, je torej vsaj zaenkrat propadla.

Francija nam je dovolila naknadni uvozni kontingent 100 vagonov svežih češpelj za industrijske svrhe.

Avgusta meseca smo izvozili v Španijo blaga za 155.000 din, uvozili pa za 47.000 din.

Italija je pripravljena kupiti v Romuniji 50.000 vagonov pšenice, kakor je sporočil romunski trgovinski ataše v Rimu vladi v Bukarešti. Polovico pšenice bi plačala italijanska vlada v devizah, polovico pa v blagu.

Med Madjarsko in Češkoslovaško je bila sklenjena kompenzacijska pogodba, po kateri bo dobavila Madjarska Češkoslovaški 40.000 prešičev, v zameno pa dobila les.

Uganka z javnimi deli

Pred dnevi so objavili listi, da je dobilo gradbeno ministrstvo iz milijardnega kredita za javna dela 578 milijonov za izgradnjo modernega cestnega omrežja in za rekonstrukcijo nekaterih cest. Obenem so listi objavili tudi razpored teh del ter navedli tudi vsote, ki se naj od teh 578 milijonov za posamezne ceste uporabijo.

1. Tako je določeno za cesto madjarska meja—Subotica—Zemun—Topola—Niška banja 323 milijonov. Če odbijemo to vsoto od 578 milijonov ostane še znesek 255 milijonov din.

2. Za zgraditev primorske turistične ceste Sušak—Bar ter za popravilo nekih drugih cest v Primorju je določenih 74,5 milijona, da ostane še 180,5 milijona din.

3. Za cesto po dolini reke Lim od Prijedora do Biševca Polja 30 milijonov din, da ostane od skupnega kredita še 150 milijonov.

4. Za cesto Beograd—Zagreb—Ljubljana—Jesenice je določenih 135 milijonov din, da ostaja še 15 milijonov. — Tu moramo pripomniti, da je tu na programu tudi cesta Ljubljana—Kranj ter se del te ceste tudi v resnici gradi. —

5. Za cesto k novemu državnemu mostu Beograd—Pančevo z mostom čez Tamiš 24 milijonov din. Ker je ostalo od vsega kredita le še 15 milijonov, torej za vseh 24 milijonov ni niti več kritja.

6. Za novo cesto Sarajevo—Cetinje 25 milijonov din in s tem deficit povzbuje že na 34 milijonov din.

7. Za rekonstrukcijo ceste Skoplje—Veles—Gradsko 10 milijonov din, deficit je s tem narastel na 44 milijonov.

8. Za cesto St. Ilj—Maribor kot del mednarodne ceste Maribor—Ljubljana 5 milijonov din, da je deficit dvignjen na 49 milijonov. (Pa ne da bi bila zbog tega razveljavljena tudi že 2. licitacija za cesto St. Ilj—Maribor?)

9. Za rekonstrukcijo ceste Ljubljana—Deince 10 milijonov din, deficit je povečan na 59 milijonov.

10. Za železni most čez Savo pri Zagrebu 8 milijonov din, ter se tako deficit zaključuje na 67 milijonov din.

Moramo odkrito izjaviti, da mi vsega tega sporočila ne razumemo. Ali so morda številke napačne ali je kaj izpuščeno, na vsak način pa ne razumemo, kako je s 578 milijoni mogoče izvesti dela, ki so proračunana na 645 milijonov.

Ali pa je morda le napaka pri seštevanju kriva, da so baš ceste, ki se naj zgrade v Sloveniji na zadnjem koncu? Vsekakor bi bili hvaležni, če bi se nam vsa stvar pojasnila, ker le ne gre, da bi mogli misliti, da seštevajo v nekaterih centralnih uradnih čisto na poseben način.

Opombe:

St. 1. — Singapore (Straits Settlements): neka tvrdka išče interese za uvoz indijske trske (rotang).

St. 2. — Naši interesi v Italiji se opozarjajo, da je neki Jugoslovan ustanovil v Milanu družbo »Danubital«, d. d. za izmenjavo blaga med podonavskimi državami, ki naj posreduje pri uvoznih in izvoznih poslih med Italijo in podonavskimi državami.

Izvozniki, ki se zanimajo za eno od navedenih ponudb ali povpraševanj, naj se obrnejo na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine Beograd, Ratnički dom, ter naj pri tem navedejo: 1. številko, pod katero je blago navedeno, 2. točno označbo vrste blaga, 3. način embalaže z ozirom na tržne uzance, 4. količino razpoložljivega blaga, 5. ceno, franko naša meja ali cif pristanišče države, kamor naj pride blago, 6. plačilne pogoje in 7. rok dobave. Za boniteto tujih trdk Zavod ne jamči.

Doma in po svetu

Grški kralj Jurij bo prihodnji mesec obiskal Ankaru, Bukarešto in Beograd.

Znani angleški publicist Sueton Watson biva v Zagrebu, kjer je obiskal dr. Trumbića in dr. Mačka.

Zasedanje Gospodarskega sveta Male antante je sklicano za 12. oktobra v Bukarešti.

O nedeljskih občinskih volitvah v moravski banovini je bilo izdano uradno poročilo, ki pravi, da je dobila JRZ 80 % vseh občin, JNS 2 %, združena opozicija pa da je doživela razen v nekaterih občinah popoln neuspeh. S težavo da so tudi borbaši osvojili nekaj podeželskih občin. Skupina Ace Stanojevića pa da je bila pri volitvah popolnoma izbrisana.

Občinske volitve v savski banovini bodo dne 22. novembra, in sicer za vse občine.

»Hrvatska istina« je naslov tednika, ki ga je začel v Zagrebu izdajati dr. Hanžeković. List ljuto napada okoličarje, Mačka, zlasti pa trgovca Parića, posl. dr. Schollaja trg. Kokeka, ki da hočejo eksploatirati Radićevu dediščino. (Trg. Parić je znan iz volilne borbe za zagrebško zbornico, ko je nastopil proti predsedniku Zveze trgovskih združenj g. Prpiću in z dr. Mačkovo pomočjo tudi zmagal.)

Ljubljanski veleujem je s odlokom finančnega ministra oproščen družbenega davka.

Častni španski konzul v Zagrebu dr. Cuvaj je zaradi v Španiji nastalih izprememb odstopil. Njegovo ostavko je španski poslanik v Beogradu sprejel.

Velik protestni shod sarajevskih gospodarskih ljudi bo dne 4. oktobra v Sarajevu. Na shodu se bo zlasti protestiralo proti dovoljenju obratovanja veleblagovnicam.

Prva dela za razširjenje ljubljanske bolnišnice so se začela. Zgradil se bo enonadstropen 90 m dolg in 13 m širok paviljon, ki bo skupno s potrebnim inventarjem veljal 3 milijone din.

Med Zagrebom in Beogradom pridejo v promet novi aeroplani, ki bodo preleteli progo v 1 uri in 20 minutah.

Stavka stavbinskih delavcev v Zagrebu bi se že končala, če ne bi bilo nesrečne rivalitete med organizacijo radićevskih in marksističnih delavcev. Večina delavstva pa zahteva, da se začne zopet delati, ker jih je stavka čisto iztrošila. Banska uprava je zato pozvala vse delavstvo, da se vrne na delo po naslednjih minimalnih mezdah: tesarji od 6 do 8 din na uro, kvalificirani delavci po 5,35, betonski delavci po 4,85 in pomožni delavci po 3,85 din na uro. Banska uprava izjavlja, da bo vse delavljive delavce zaščitila.

V rudniku Trepcé sta se zopet dva delavca smrtno ponesrečila. V rovu, v katerem so razstreljevali, sta dva delavca stopila izven zavetišča v mnenju, da so že vse mine eksplodirale. V hipu pa, ko sta stopila iz zaklonišča, je eksplodirala zadnja mina. Preiskava pravi, da sta delavca sama kriva smrti. Vseeno pa je treba reči, da je v rudniku Trepcé vendar malo veliko smrtnih nesreč.

Titulescovo zdravje se je zboljšalo ter je bolnik izven nevarnosti, razen če bi nastopile kakšne nepričakovane komplikacije.

V francoskem parlamentu se je začela v ponedeljek debata o vlad-

nem predlogu devalvacije franka. Debata je bila zelo burna, a je dosegla vlada prvo zmago. Marinov predlog, da se vladni zakonski načrt vrne finančnemu odboru je bil odklonjen s 365 proti 248 glasovom.

Predsednik katalonske vlade Companys je po kratki vladni krizi sestavil novo vlado, v kateri so po trije republikanci in komunisti ter po štirje člani delavskih zvez in socialistov. Vlada je takoj po sestavi izdala manifest, v katerem poziva vse prebivalstvo, da se odločno bori proti fašizmu.

Veliko zapornico ob reki Alberche je dala porušiti madridska vlada, da bi s tem preprečila prodiranje nacionalistov proti Madridu. V resnici je tudi nenadni val vode prizadejal nacionalistom težke izgube in veliko škodo, toda njih napredovanje proti Toledu vseeno ni bilo ustavljeno.

Bivši španski kralj Alfonz XIII je prišel iz Italije v Gibraltar.

Sovjetski maršal Vorosilov je izdal ukaz, da morajo vse tvornice aeroplanov povečati svojo proizvodnjo.

»Francoske« stavke, to so stavke, ko delavstvo okupira tvornice, so se začele tudi v Brnu.

Tržna poročila

Cena pšenice se dviga

Pšenica je na naših trgih zopet ponovno napredovala. Potiska pšenica je bila zaključena po 155 din, to je za 22 din nad ceno, ki jo je določil Prizad. Prav tako se je podražila tudi savska pšenica, ki velja 145 din. Banatska pšenica je dosegla ceno 152 do 153 dinarjev.

Ta nagli skok pšenice je nastal predvsem zaradi skoka cen na tujih produktih borzah. Deloma pa tudi zaradi manjšega dovoza, ker vse pričakuje, da bodo cene še nadalje napredovale.

Na trgu v Rotterdamu je splošno prepričanje, da je položaj za žito zelo ugoden. Vseeno pa se pričakujejo z veliko nervoznostjo natančne vesti o uspehu argentinske in avstralske žetve. Rezultati teh žetev so imeli nekoč odločilen vpliv na gibanje cen žitaric na svetovnih tržiščih. Splošno se misli, da letošnja žetev v Avstraliji ne bo dala več ko 155 milijonov bušljev, dočim je povprečna žetev Avstralije 170 milijonov bušljev. Avstralska žetev bi torej bila pod povprečjem. Tudi Argentina letos ne bo imela večje žetve, ker je bila s pšenico posejana manjša ploskev. Zato vlada splošno prepričanje, da bodo ostale cene za žito še nadalje čvrste.

Radio Ljubljana

Sreda, dne 30. septembra: 12.00: Poročilo po željah — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Operni zbori (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Radijski orkester — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura: Osvojitve Kajmakčalana 1. 1916. — 19.50: Venček otroških pesmic (plošče) — 20.00: Spored za mladino v novi sezoni — 20.10: Po Bolgariji II. del (prof. Kranjec) — 20.30: Pevski koncert ge. Pavle Lovšetove ob spremljevanju radijskega orkestra — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.30: Citre solo, g. Emil Mezgolits.

Četrtek, dne 1. oktobra: 12.00: Reproduc. koncert na havajskih kitarah — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Venčki slovenskih narodnih (radijski orkester) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Radijski orkester 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolaric) — 19.30: Nac. ura — 19.50: Dvořak-Leopold: Iz starega in novega sveta, fantazija (plošče) — 20.00: Prosvetni spored naše postaje v novi sezoni (Vinko Zor) — 20.10: Prva ura slov. orgelske glasbe — 21.10: Koncert radijskega orkestra — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.20: Mendelssohn op. 56: Škotska simfonija št. 3 (plošče).

Dalmatinske fige in kraško brinje
nudi najceneje
SEVER & KOMP., LJUBLJANA
Gospodarska c. 5

Povpraševanje po našem blagu v tujini

Les in lesni izdelki:	1058 — San Francisco: magnet v kosih, apno in železna ruda.
1036 — Hamburg: orehov les.	1059 — Philadelphia: razne rude.
1037 — Dunaj: hrastovi frizi.	Industrijski izdelki:
1038 — Sfax (Tunis): vpognjen les.	1060 — Hamburg: gumbi vseh vrst.
1039 — Milan: zastopnik za gradben les (orehova debla).	1061 — Izmir: kavstična soda, soda bikarbona, emajlirana posoda.
1040 — Carigrad: les za celulozo.	1062 — Sfax: tkanine vseh vrst.
1041 — Hamburg: žagan les (borove deske).	1063 — Cambrai (Francija): bombažno belo platno ter v barvah za navadno žensko perilo in moške srajce ko tudi popolnoma sešito žensko perilo.
1042 — Izmir: furnirji, vezane plošče.	1064 — London: ribiške majice in narodni kostimi.
Deželni pridelki:	1065 — Karachi (Indija): noži, toaletni predmeti, novotarije, parfemi, puder, olja, zdravila, droge, železno blago, orodje, pisalne potrebščine.
1043 — Dunaj: posušena nezmlata paprika.	1066 — Boston (Mass. U. S. A.): tekstilni odpadki in odrezki (vrvice iz konoplje in jute), čunje raznih vrst, odpadki od bele klobučevine, odpadki od izdelave rokavic ter od belih srajc, stare in nove vreče.
1044 — Königsberg: pšenični otrobi, laneno seme, drugo oljnato seme in oljnate pogače.	Razno:
1045 — Gdansk: rezanci sladkorne repe.	1067 — Porto Alegre (Brazilija): zastopniška tvrdka želi izvažati iz Jugoslavije vse proizvode, ki bi se mogli plasirati na brazilškem trgu, v Jugoslavijo pa bi uvažala strojene kože, vosk čebel in laneno seme.
1046 — Dairen (Japonska): suhe bele gobe.	1068 — Aleksandrija: ponuja se zastopnik za razne predmete.
1047 — Izmir: krompirjev škrob, dekstrin.	1069 — Bagdad (Irak): zastopnik za vse predmete.
1048 — Pariz: krompir, črna čebula, pšenična moka, konzerve iz paradižnikov in graha, zmlata paprika.	1070 — Ottawa (Kanada): tvrdka želi zastopati jugoslovanske izvoznike na kanadskem trgu.
1049 — Sfax: paprika, konzerve iz paradižnika, fižola, graha, mandljeve peške.	1071 — Tunis: Generalni sindikat trgovskih zastopnikov ponuja svoje usluge na tamošnjem trgu za naslednje predmete: predelane kože za obutev, pohišstvo iz vpognjenega lesa, steklenino, porcelan, železno in kratko blago, les, suho povrtnino, fižol.
1050 — Zwickau i. S. (Nemčija): koruzna slama.	1072 — Riehen-Basel: ponuja se zastopnik za razne proizvode.
1051 — Anverz: žitarice, stročnice, povrtnina, živalska krma, živalska moka, oljnata semena in oljnate pogače.	
1052 — Rio de Janeiro: slad in hmelj.	
Proizvodi sadjarstva:	
1053 — Dairen (Japonska): suho sadje (višnje, češnje, oljke), jabolka, hruške, bela in črna vina.	
1054 — Sfax: orehi in lešniki.	
Proizvodi živinoreje, perutninarstva in ribarstva:	
1055 — Gelos par Pau (Francija): svinjska mast, klobase, mesne konzerve.	
1056 — Leipzig: kozja dlaka (9000 kg).	
Proizvodi rudarstva:	
1057 — Hamburg: boksit.	

VELETRGOVINA

kolonijalne in
špecerijske
robe

IVAN JELAČIN
Ljubljana
Zaloga sveže prazene kave, mlelih dišav in rudninske vode.
Točna in solidna posredba!
Zahtevajte cenik!